

TÓTH RÓZSA: EGRİ LEÁNYKA

Drága fiam, szépséges unokám, messzire szakadt szívem! Megörültem utazásaidnak, világlátó szenvedélyeidnek, mint szoptatásodkor az édes anyatejnek, amivel pelenkás göliáttá, mosolygós almaarcúvá változtattalak, értelmes, okos kölyökké, reményeim csodájává. Csócsáltam a falatokat, bölcsődet ringattam éjszakánként, és boldogan gögicséltél életem legszebb esztendeiben.

Elfog az emlék, a visszatérő öröm rámsüt azokból a hónapokból, amikor pisis, akaratos kiszákmányolóm voltál. Se éjszakám, se nappalom nem lehetett, elkapattalak szeretettel, mosolyogtam rád, mint a Nap. Karomat húzta tiz kilód, csuklóm megdagadt cipelésedtől, az éjszakai mosásoktól, korunk Napoleonja csapnivalóan pocskéj alvó voltál, elviselhetetlen sírással, céklavörös képpel, kékre való dühösséggel, karomba kaptalak, sajnáltam felzavarni fáradt apádat, testvéreidet, akiknek iskola akaszkodott a hátukra.

Mosolyod meggyógyított. Elűzte haragjaimat, szenvedéseimet, áldozataimat. A konyha és bölcső foglya lettem. Telt arcodon szétgurult a nevetés, s napsugaras boldogság fogott meg. Tudtad, hogy rendkívül szeretlek, ragaszkodtál, a cicit szádba szorítottad, szoptál pár kortyot, kilökted a duzzadt bimbót, sötét, mély szemmeddel sandítottál, hirtelen visszakaptad a csecst, és elteltél eleggél, boldogsággal. Gömbölyödött csodáinivalóan. Szépséged és értelméd erősített, reméltem, megváltom vagy, akiben kiteljesedhetek, diplomát hódíthatok, hatalmas, messi földeket, korokat megismerhetek, fényességéből bőség hull öreg napjaimra.

Hajamat cibáltad, fülemben csimpaszkodtál, rizsszem fogaidat erősítgetted államon, mellemen, felébresztettél fekete éjszakákban, dűnyögtél kitaróan, rügdostad bölcsőd oldalát akaratosan. Elverted kimerültségemet, álmodat, magam mellé vettedek, a szeretet és végeérhetetlen kitarás parányi játékaival szórakoztunk. Fogékony, kedveskedő kutyám, hajtogattam gyönyörű ujjaidat; egy, kettő, három, négy öt... számolni tanultál. Vad elevelességgel kapkodtál, örökmozgóként, életrevalóan, csücsörítettem a számat, szolgáltál kedveskedéssel, hajlítgattad kövér ujjaidat, nyalaskodtál a száddal, brúgattál, szívem szép gyönyörűségére. Ringatóztam veled, járkáltam a szoba-konyhás szegénységben, dúdoltam eszeveszeten.

A szádból ismerted meg az életet. Megkóstoltál mindent, haragtad, lakmározást. Kövérséged kezemet szibbasztotta, álmatlanságod erőmet. Senki sem szeretet úgy téged, kár, hogy az idő sohasem ismétli önmagát, csodálatos vigaszom voltál, a világ eltörpült melletted, hozzád menekültem mindennapi gondjaimból, kacagásod elfeledtette a nincstelenséget, nélkülözéseinket. Szépség virágozott árendás hajlékunkban.

Hová tűnt az a boldogságom? Visszahoznám azokat az éveket, hogy kiszolgáltatottságomban a tiétek maradhassak. Messziről küldjük szeretetünket, látogatásaim sem sikerülnek. Megzavart más életeket, feszélyez tanultságod, hiába tudom, hogy szeretsz, már nem vagy rámutalva. Utazatom szegényes csomagjaimat, tölem csak ez telik, hiába frod; élvezzem magam, pótolni szeretném, ami az irgalmatlan keserűségek esztendeiben nem jutott. Puccoskodjak, garasoskodjak? Rövid a holnap, hamar odaérek.

Veletek boldog vagyok. Ne hidd, hogy az öregség csak szomorúság, s meghalni oly nehéz. Értelmes, érdemes élet jutott részemül, értetek szolgáltam. Értetek újra kezdenem kőnehéz szegénységünket, megállás nélküli munkáimat, az ezeréves ruhák viselését, a mozi, színház nélküli évtizedeket, a reménytelennek

Szülike levele

látzó küzdelmeket. Pedig magamra maradtam. Az írott, kupertába küldött szavak menedékebe fogózkodok, az ünnepi levelekbe; veletek álmodok, reggel kocogok a postás elébe, hozza megemlékezéseket, fénylik tőle a napom.

A gyerekekért nem járt kitüntetés, jutalom, a mi korunkban nem nyújtottak ezt-amazt. Nagyobb karéja maradt a gondnak, mint az örömnak. Örökös aggodás az anyasors, tizenegy gyereket világra hozni, lemondások lemondása, kenyérből se elég nappalok, pelenkás, rövid éjszakák. Mi maradt meg nekem az életekből? Az emlék boldogsága, hajdanvolt küzdéseim. Kifosztottá árultam, mégsem céltalanná, reménytelenné. Gyönyörű unokáimban, a rájuk szóródó szeretetben van hűségjutalmam, törlesztetlen béréim.

Panaszkodok? Nincs fájdalom. Soknak vastagra sikerült, kastélyokat, palotákat halmoztak, funkciókat, egy a vége, kétméteres odú a föld alatt. Nehezen halnak meg, mert kétszer pusztulnak, fáj itthagyniuk a tollasodást. En folytatódom, ahányan megmaradtatok a cselédházi kálváriákból, annyi életem él, szétesztődik, mint az irgalom.

Ha nem gondolnátok rám soha többé, ajtómat nem nyitogatnátok, akkor is köszönöm, hogy megszülhettek, életrehozhattalak titeket. Enni se tudtam nélkületek, ölemben ültetek, fél kézzel farigcsáltam falatjaimat, láncra kötve csüngtetek a szívemen, félelmetesen rossz, elkaptott kölykök virulatok csodaszépen és értelmesen. Kedvenceim,

celédházi krisztusok, boldoggá tettetek, a szeretet és önfeláldozás verpadjain. Vézna vénségemben falra szegelt fényképeiteket figyelem. Vigaszaim, Velem maradtok így, a búcsúzás és megtörés sötét perceiben, a könnyű, gyors halál reményében, tudom, hogy meghallom majd a sírásotok.

A szeretetemet hagyom rátok. Ne szaladjatok a síromtól, ritkán találkoztok, kevésszer ünnepeltek együtt, legyetek egyek legalább a fájdalomban. Megbékélve távozom. A bővebb fogásokat, a terített asztalok gazdagságát lekéstem.

Ingyen mért orvosi receptek gyógyítanak. Tisztességes a megiszolgált, megérdemelt nyugdíj. Rakosgatom a pénzcsekémet, tyúkok tojják jókedvemet, bankbetétet őrizgetek, legyen miből temessetek, ne hirtelenkedjétek, ne kapkodjátok el, gond ne nőjön a szemfedőmön. Nem dűskálók az öregség javaiban, becslöm a kicsit, küldözgetem, adogatom krajcárjaimat, unokáimnak, dé-unokáimnak. A magány és vénység keresztje könnyebb így. Az ajtóm tárva. Szelont, szőnyeget, függőnyt vásárolgattam az öreg házba, tudjátok pihenni, ne vigyen vonat, autó azonnal vissza a városokba, a kemény messziségbe.

Idegesen rohángasztok, hajszojátok a módoságot, tehetőséget, faljátok a tudományt, panaszkodtok betegségeitekre, sérült a szívetek, a fejetekek fáj, fáradekonyan heverték az ünnepi ebédek után. Kipusztult a szegénység szívósága? A törtetés soványra fogyasztja életgyökereket, nyugtatókat, csillanítókat habzsoltok, mélyre merültök a mámorban, elszórakoztatok az életeket. A múlt mézeskalácsaiból morzsák hullottak kötömbe, de kitarótlan haragos apátok oldalán, túlantúl sohasem szerettem. Szórazásnak, menekülésnek a munka kínálkozott. Egyedül bolyongtam a család közösségében, kapaszzkodtatok a szoknyámba, ráncigáltatok, fogyasztottatok tizenegyen. Fekete szomorúságomra csak ötötököt vezettem a kenyérrig. Megzabálta testvéreiteket a szegénység, a szegénységünkön

tozbódó butaság, a cselédház, árendás ház, bérelt ház, saját ház hajléktalansága.

Mit számított akkor a vágy? A messzi tájak utáni sóvárgás, a napsütötte boldog földek hiánya? Elni kellett. Megtartani titeket a jövődönök. Apátoktól féltém, hamarjárás keze aláztalba tört, a rettegés megörölte szerelmemet. Loptam a háta mögött, piacra adogatam silányságainkat, több zsíroskenyér, súlyosabb lekváros cipő dagadjon hasatokban, ne eresse le a torokán sorsotokat, szeszék kótyagoságaiban ne öldököljön halomra. Sohasem sikeredhetett divatos holmikkban járnom. Böven jut már ajándékaitokból, ha mind el kéne viselnem a cafrangos, cifra, alig használt, vadonatúj ruhákat, lábbelikeit, örökéletű maradrnék.

Emlékezzetek! panaszkodásomat mégsem hallottátok! Minden élet nehéz, emberhez szabott.

Féltetek az öregtől. Hamar, hirtelen elhagytátok a szenvedés és remény féstkét, félevenként, esztendőnként veri lépéseitek a port. A megtörtéteket már jóvá csak az idő és a feledés teheti. Miért duzzognátok? A régen szerzett sebekkel együtt járjuk a nincstelenség golgotáit, s a lakatosabb levegőt is egyszerre lélegeztük.

Emlékezzetek-e még a kerek vaskályhára? Pattogva lángoltatta a gallyakat. Hú társul szegődött életünkhöz akácfa, diófa, gyümölcsfa, bölcsőtől koporsóking kísért. A természet utaztatott minket, meleg mezők, sárga nyarok, mocskos öszutók. Mesék, ábrándozások szépségeivel, hamuba sült pogácsákkal, csodakrajcárokkal másztuk a világot, jók lehettünk, igazságosok, irgalmasok és boldogok.

Kedveseim! A fákat szerettem. Árnákukban pihentünk, felöltöztettük a határt, ölnkbe hullatták poros szilvájukat, savanyú, zöld almájukat, mézédés epriket, othont adták a gólyáknak, és alig vetűtek észre, hogy öregednek. Igénytelenségünk virágozott velük. Soha nem voltam boldogabb, mint akkoriban veletek, és soha nem leszek már szomorúbb, mint amilyen vagyok, nélkülületek. A kicsi elég, szeretetek, törődéseitek forgácsai; képeslapok a tengerektől, nyaralásokból, írjátok csak egy sort; jól vagyunk, az a kék boldogság, vidul tőle a napom, és éjszakáimban szép álmok emelnek, fiatalító gyógyulások, nem kínoz köszvény, fájás, reuma, asztma se fojtogat, könnyen birkóztatok létemmel. A lebbencslevelekbe, kavart galuskákból aprókat eszegetek, zsugorodok, mint a jövődóm. Rémüldöztök? Mi bajom lehetne? Ami van, nem rakhatom a kapunk elé, csodakrajcáiraimon nem vehetek fiataliságot.

Futná már időm a jókra, csak csontjaim makacsokodnak, nem jönnek házon kívülre, hánytorgatják a tömérdek munkát. Dolgoztam isten ökreiként, nem vehettem észre a világot. Orgonaszövények szagosodtak a kerítésünk körül, csokorraalót sem érkeztem tépni.

Halljátok? Vinne a téesz üdülni, jó, bűdös, forró vizekhez, veszedelmes, messi útra. Eröm sincs, meg bátorságom, hogy ne kívágjak, s élvezhessem a semmittevő kényelem szobáit, a díjtalan, ingyenes örömet. Nem jutok el odáig.

Menjétek, utazzatok, lássatok! Járjátok a világot, legyen az otihonotok, gyarapítsa a tudásotokat, boldogságotokat. Veletek örülök, gondolatban megosztozunk szerencsénken, eltélünk jó sorsunkkal, amit felemlt az Idő. Vigyázzatok rám! Koros cselédnek legjobb gyógyszer a szeretet öröme.

Kedveseim! Még sokáig élni akarok.

sz. LUKÁCSI IMRE

Téglády Imre

A kardnyelő szemérme

mi lett belőlem publikum bűn vagy netán erény kinok kardjában járok mellemben im a fém

ha nyelvemet kiöltöm a penge vége az hiába tépem rágom azért csak ott a vas

lángot talán ha fűjnek bűnöm megégne bennem kardom hüvelybe dugnám torkomban lenne nyelvem

Nácsdi Éva

Szegényen

Olyan szegényen, olyan fáradtan alszom el, és álmaimban múlik el minden kaland.

A nappalt tanulni kell. Ez maradt még hátra.

Már értelek, s veled leszek nemsokára.

Toldalagi Pál

Ősi ima

Igy búcsúzom el tőletek, szeretnék csillagkönyveket hullatni, de egy roncs, öreg ember a sok-sok titkózet után kiszáradt, kútszerű szeméit inkább lesűti, nem lángol és nem képzeli; ezért tehát letérdelek s elmormolom az ősimát: Ne feledd engem el világ.